

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Philosophia I.II - Cod. Ettenheim-Münster 290

[S.l.], [Anfang 18. Jahrh.]

Articulus 3tius

[urn:nbn:de:bsz:31-130078](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-130078)

voluntarium vero proprie de ipso actu. *Serius*
Quid sit 7. in necessariis. quod dicitur à nocte
ut ab illa non potest non potest fieri. talis est amor dei in beatis,
et in liberum. quod dicitur à nocte, ab ipso ab illa non potest,
talis est amor dei in nobis in oribus.

Articulus 2us.

Quid sit involuntarium et quod duplex?

*Involuntarium de respectu agentis naturalis, Coactus
respectu cognoscitivi, violentum respectu naturalis.*

Quid imo, Violentum? id quod videtur principio est factum.

Articulus 3us.

Quoniam impediunt voluntarium?

Quoniam impediunt voluntarium, aut quod faciunt voluntarium.

*Quod auctor est, de quibus id quod queritur potest, npe ignorantia,
metus, concupiscentia, et violentia. De singulis pauca.*

Sententia in a.

An et quod ignorantia impediatur voluntarium?

Principia ad integritatem geludious hoc potest esse.

Primum ignorantia est privatio scientia, scilicet

cogit, quo potest et debet ire, negat in factis non debita
de necessitate.

2° Item. Quod obicit. Dicitur in ignorantia iuris,
qua ignoratur lex aliquid prohibens et peccans, et potest
iuris naturalis et positivum. Et in ignorantia facti, qua
ignoratur id, quod fit in contra legem aliunde potest notari.

3° Item. Ignorantia dicitur in antecedente
consequente, et generaliter. Et an comparari potest
et ad actum ignorantem factum, et ad notitiam ignorantis.
comparata cum actu, et est causa illius, et tunc dicitur actus,
et non est causa, sicut actus generalis, et tunc dicitur generaliter.
comparata vero cum notitia, et antecedit quod error illius, et est
causa illius, et dicitur in actu, et eundem quod error sequitur, et
est notitia et dicitur specificiter, si nunc sit causa actus.

Et in eadem ignorantia diversis respectibus potest esse actus se obsequi
si nunc sit causa actus et in notitia, quod non neutrum querit
ignorantia generaliter: Et in actu fieri ex ignorantia
quod ignorantia est causa actus, ignorantia vero fieri, et est ignorantia,
quod non est causa.

4° Item. Ignorantia actus dicitur, in eo inobstante que
preedit actum notitiam. 2° dicitur inculpabilis, quia non habita
debita diligentia sapere non potuit. 3° dicitur inculpabilis
quod ex alioquin ita sequitur.

29
Contra v. ignorantia eppos e uoltra, ueniblis et uoltra
De affutata, qdo dicitur et explicita uoltra e; ut cum quis
uult negare an sit deo ieiunij, eo sine ut sine conuulsione
Grafa ergo e tra indocile et impleta uoltra iat e uoltra uel
ad uoltra, negligit sine, ea qd sit sui memoris. Superius v.
quibus no uera adhibet diligetia ad eam sapendam.

Conclusiones.

Suo imo. Quod sit ex ignorantia eppos e simplr uoltra
et si e inuoltra non quid.

1^a pars. Sicut e simplr uoltra, ueniblis e
simplr uoltra (e ignorantia eppos) qd e eam opus e simplr uoltra, qd et
affutata, qd ex eia sequit. Sicut e indocile uoltra in sua eia.
Sicut talis ignorantia n uoltra ratione peti eam sit simplr uoltra
et sequit, si eppos affutata eppos et generat quideam in eia.
Sicut ueniblis uoltra debet eam uoltra i qd uoltra no,
uoltra in siluo sine sit uoltra, uoltra e quoniam uoltra,
uoltra eppos et uoltra et hanc uoltra uoltra e hanc uoltra.

2^a pars. Quod sit ex ignorantia eppos
uoltra e aliquo modo qd uoltra uoltra, qd eia n uoltra
uoltra, si ignorantia ab eia: nil ois uoltra simplr uoltra
in sua eia qd e ignorantia, qd uoltra uoltra uoltra, uoltra eam

7 de peccat, pro pt et lenet. Cuius notis nostris ab illa
et alijs uicarij mixta.

¶ Quo 3 do. Quod sit un ignorantia generalis
ne e proprie nostrum, nec in nostrum positum, illa
negatue, id e n nostrum. Exempla sit in ueritate
q adhibita fastidiatu diligentia, ut cognosceret quidam
moueret in filia, bona fide pulsans ee feram, cui dicit
inimicum, quem alius ouisum est si cognosceret.

¶ 1^a pars. Satis ouisio n e a proprie
inter cognoscent singula, sequitur n cognoscat ipsum et
inimicum, ergo n e nostrum.

¶ 2^a pars. Non e in gra inderatione
notis, saltem uirtutem, et qd istud est, nam si cognosceret
inimicum eo lib castius intromitteret; go n e proprie et positum
in nostrum. Unde sapienter ab eis inuoluntate negatue rea n nostrum

¶ ¶ Si qd sit un ignorantia n e az ignorantia, qd
ignorantia generalis n e eam actus. ff. ix.

¶ Collige. ueritatem eam ouidendo inimicum
penare lra male, petonum in foalib, si postulare
cognita factum appbet, et gaudeat inimicum a se intromittere

verba de se habent. Ea quae videtur quae in oculo s. doctori
contraria sententiam asserunt multorum.

Soluantur objectiones.

Obijciunt imo. Voluntas non repugnat ipsi quae fit
ex ignorantia antecedente, ergo non est involuntaria.

De hoc nego actus. Non repugnat actus et voluntas
con. actus. habet et inter pretatione non ant. et postea
superveniente et cognoscit de facto volens.

Parlatis. Qui agit ex libidine, scilicet
voluntarius, ab actu concupiscentiae deservit, nec
ideo agit involuntarie, ergo a pari.

De nego effectum. Sicut patet ad 2. quia libidinosus
esse facit et volens factum ad nihil, unde dolor factus,
sequens non facit involuntarium, quod voluntarium fuit, et
non indicat voluntatem in naturalibus: ab eo qui agit ex
ignorantia invincibili enim dum agit est effectus non sicut patet
ad non sic agendum, si cognoscit quod dicitur supponere, unde
eius defectus est causa actus.

Obij. 2. quod fit ex ignorantia in naturalibus

Obijciat Σ cto. Quod fit ex ignorantia in venibili
 & sufficienter liborum in adano, go vulporum uacat,
 ita farsarius un fuis.

De nego art. nam ad petm pronale requirit libertas
 pronalis: alioqui nolat imo, imi et oio in deliberati
 ant petm foalia em in baptizatio, god a gbra consil.
 Tridert. imo phrextiui et infantes puenent foalte
 ab eadem uan, gbra quod doul Augustinus l. 2do.
 De pettorum moribus c. 26. cetera qe obijciunt fars,
 rian, soluant a Theologis, et plerag re hoc quon gpat
 gbra ipros ad nullum nobiscum ignorantia inueniblen
 facti, l iuris positivi aut ex uisore a peto.

Propositio Σ cta.

Utrum metus tollat inuoluntarium.

Principia. Inum. metus e plurbas oij ex ap,
 phensioe nali appropinquatio, ne faule vitabilis, l
 fuga nali ardori inuenatis.

Σ ctum. Metus alius e grauis cadens in gribatun
 rorum, qdo. nalen inuenas e magnam, et uix euitabile.

alio louis isti oppositus, qui in solos ignavos cadit.
non sicut alius est ab extro pueniens, alius ab extro iuste
l' inorte inuoluitur.

3^{tuam}. Agere non netu et habere netu consistit
ad id spe: ut cum quis ad illud rem colam ingreditur,
agere ex netu est netu in eam agendi, ita ut ab extro
netu non ageret. ut cum mouetor netu non spe qd mouet
in mare proijcit, et ignavus est proelio fugit.

Conclusiones.

1° imo. Melior in grauis et ab extro
inorte inuoluitur, in totis uoluntatibus simpliciter: sicut in
facit inuoluitur sicut quid.

2° una pars. Actus quo mouetor inorte
naufragio mouet in mare proijcit, est a principio extro
cognoscere regala in qbus est ad, nimirum a delictis,
erata uoluntate idius, quo est uoluntatis simpliciter. Et uero
mouetor idie prudenter agit, et ideo laudabilis est.

3° 2^a pars. Quod non fit nisi in repugnante,
nec appetit nisi ob aliquam uoluntatem nolentem,

qua sublata non appetetur. et irrationum secundum quid.
 talis est pietas movetur in casu malo. ergo est.

Et an movetur vel quidem absolute pietatem,
 vel et in re abesse periculum, quod est abesse movetur.
 Unde eius modi irrationum est mixta.

Propositio 2da. Melius interdum augetur
 virtus actus.

Prob. tunc augetur virtus actus, quod augetur
 indifferentia ad electionem, et interdum augetur per
 actum hoc indifferens, ergo est.

Prob. 2a. Quia in mala gratulatur utrumque habet
 urgentem causam, hinc non movetur facere ex his plura
 obedi, movetur in aliunde ex actu mali inveniuntur.

Propositio 3ta.

Utrum ira et concupiscentia
 faciant iracundiam.

Per iram et concupiscentiam hinc indiget quilibet passio
 et si plura sunt, quod potest se actus, et ergo ad con-
 ferentiam voluntatis.

Conclusiones.

Secundo imo. Ira et concupiscentia auctores faciunt
actum nostrum de conspectu cordis.

Primum arbitrio. Ea et nostrum per se, quod fuerit
per inclinationem nostram ex cogitatione virtutum et auctorem,
in quibus est ad; I dicitur scilicet, quod fuerit ex concupiscentia
auctore, quod hoc videtur vehementer impedit.

Conformatur. Quia ex Arte vera et con-
cupiscentia non volunt spontaneam in habitu, ergo nec
nostrum in hoc.

Deinde continentur eos, qui per iram aut concupiscentiam
agunt, quod nostrum agunt, alioquin non est per se.

Secundo recto. Ira et concupiscentia sepe auctores
nostrum, sepe prius inuadunt habitum.

Primum una pars. Quia faciunt ut quod agat ex
maiori inclinatione, quod fuerit eorum, dicitur sequitur,
dum non magis sponte agit, sed si iam resistat.

Obij 2da pars. Quia p utramq noctas magis
 trahit & impellit in unam partem, quam in aliam,
 ergo n e oij indifferentis ad utramq, adeoq nec oque
 libera. Adde quod passio mirabil cogit in
 differentem obitu, qd si totaliter impelleret lobores
 oio liborem.

Soluantur objectiones.

Obijes 1mo. Concupisua perturbat iudiciu
 natiu, qd e principiu nobilit, ergo solit noctram fallere
 ex parte.

Ri nego esse. quia inclinat noctis in obitum e id,
 qd p pua attendit in nobilit, et hoc auget p con-
 cupisiam.

Obijes 2do. Noctas p utrum magis
 trahit in unam partem quam in aliam, nec h p pte
 melius mirabil liborem: qd na concupisua.

Ri nego esse et paritatem. Nam melius trahit
 noctem re pugnantem ad eam partem contra quam nitit,
 unde maior existit indifferentia: concupisua vero
 trahit noctem in eandem partem ad qd p se afficit, unde
 n naret oij liborem.

Proposicio 17^a
De vi et coactione locat
involuntariam.

Violentia et coactio spectant p[er] se, et ut p[er]cipiam
mouendum, et ut mouendum actus, q[ui] p[ro]pter eas p[er]cipiuntur.

¶ Illud imo. Quod fit ex violentia et co-
actione et p[er]cipio actus e[st] inuoluntarium s[ed] p[ro]pter in-
im quod fit ex illis tanquam ex mouendo illa.

¶ 1^a pars. Inuoluntarium e[st] id, quod fit a p[er]cipio
ext[er]no contra intentionem agentis reali, et quod fit p[er] vim
aut coactionem et eius modi, q[ui]a utraq[ue] e[st] ab ext[er]no causa,
et p[er]cipiam actus alios n[on] ponendi.
¶ Secunda quod vi aut coactione factis n[on] sponte factis, q[ui]o
nec volens.

¶ 2^a pars. Quia si violentia aut co-
actio ne mouent, ut aliquid facere faciam quod aliud n[on]
faciam, damnum n[on] fit p[er]cipiam actuum, nec in-
ferant respectum agendi. p[er]cipiam s[ed] p[ro]pter illud facere e[st]
committere si uelim, nec facere nisi quia uolo, q[ui]o n[on] tollit
o[mn]ino r[ati]o uoluntatis, imo nec liberi, nullum in uoluntate.

Utrum in uoluntas cogi possit aut pati uolentiam
quo ad suos actus, ita ut hi inde oriatur tanquam a
principio actus controuersum, quo iura.

Sicut 2to. Voluntas potest cogi, aut pati
uolentiam, quo ad actus a se elictos et internos. Ita d.
Thomas, Quartum inquit, ad actum uoluntas propria
non potest ei uolentia inferri.

Ad 3. Impliciter actum interne uoluntatis esse uolentiam,
et actus uoluntas elictus est interne uoluntatis, ergo im-
pliciter actum a uolente elictum esse uolentiam.

Maiores uoluntas. ergo uoluntatis a principio actus
interio, uolentiam ab extero. minor est in uolente: nam
omnis actus a uolente elicitus, est uolentis ab illa ut
principio actus procedens.

Sicut 3tio. Voluntas potest uolentiam pati, et
cogi quo ad actus multos imperatos, qui ab alijs potentijs
possunt in extero eliciuntur. Ita d. Thomas.
Sensus est. alias potentias propter membra exteriora p-
rimo agentis exteri ipsa et recipere aliquam uolentiam reuerberate
uolente, et impediri ab aliquo motu impeto a uolente: non

Sensus est, quod uoluntas cogit potest ad imperios tales motus.

Obj. ab experientia. potest enim aliquis hunc roborem alterum
in hanc et illam partem uolentem pedere, et pedes eius se
constringere, ut ambulare non possit, etiam maxime uelit.

Idem potest Angelus quantum uis repugnat apponere motus
oculos, et facere ut uideam, quod uideri nolo. Sed hoc
est uolentem pati uolentem quoad actus imperios. ergo of.

Soluentur obiectiones.

Obj. contra primam conel. actus ab alijs potest
contra imperium uolentis elicitus et uolentis et hinc uolentis,
ergo idem potest esse uolentis et uolentis.

Obj. actus. Cum quod cogit ad uidentiam, uis
ita est a principio intro, cum sit uolentis, ergo est uolentis

Obj. nego actus. ad probationem dictam. est a principio
intro quantum ad uolentem productionem con. quantum ad
receptionem speciei, ex qua sequitur uisio. nego.

Quo itaque, quod uisio ita est uolentis respectu
potentis uisio, a qua elicitur, et respectu illius uolentis
et uolentis quod est aduersus.

Obij. contra 2. ppoed. jmo. Agens aeterni fab,
ordinatum, p ab illo cogi ut agat, qd non vult, d noster e
fab ordinata deo, go ch.

De obij. maj. p cogi id e recitari ad agendum sponte,
con. maj. p cogi id e pati violentiam pprie dilan nego.

Probet qd recitari noster ad amandua, si ope suo
pponat ibi bonum pnam, n p p pati violentiam nisi
in pprie v. g. in casa quo qd in furdorel in noctem
altam amoris, d hic n est active elicitus, d vltm passiva
receptus.

Obij. 2. Qui hbt volitionem aliuus boni, p
se hbre volitionem talis volitionis. d in illo case volitio
ita est violenta: ergo.

De obij. maj. p hbre volitionem efficiam nego
neg. maj. inefficam con. maj. si recto aspendens
scalar ad suppedium hbt volitionem d inefficam
volitionis talis aspendens: verum h e volitionem spe
nottriam, neg sequitiam e violentam aut coactam.

Obij. 3. Aucto calore appetitus fen,
sitius elicit altam doloris, d dolor ille e violentus:
go altus elicitur ab appetitu sensitivo p e violentus.